

Capitolul 11

»Întreb dar: „A lepădat Dumnezeu pe poporul Său?“ Nicidecum! Căci și eu sunt israelit, din sămânța lui Avraam, din seminția lui Beniamin. Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său, pe care l-a cunoscut mai dinainte.« (versetele 1-2). Așa cum a fost în versetele de început ale celor două capitole anterioare, și aici ne întâmpină respirația caldă, binefăcătoare, a dragostei apostolului față de concetățenii lui. Nu era Israel, cu toată necredința lui, poporul cunoscut mai dinainte de Dumnezeu? Nu îi aparțin lui făgăduințele, care au fost făcute la început lui Avraam, tatăl lor? Desigur! Cu toate acestea El i-a recunoscut și i-a chemat, și i-a disciplinat deseori și aspru, dar niciodată nu i-a lepădat. Să-i fi lepădat El oare acum?

Imposibil! Pentru această imposibilitate apostolul aduce trei dovezi. Prima dovadă era el însuși. Căci și el era un »israelit, din sămânța lui Avraam, din seminția lui Beniamin«. În presupusa lui râvnă pentru Dumnezeu a prigonit chiar adunările și a constrâns pe credincioși să hulească. Și cu toate acestea Dumnezeu Și-a arătat toată bogăția harului Său și îndelunga Lui răbdare față de el, și l-a mântuit, și l-a pus în lucrarea Sa, pe el, »un hulitor, un prigonitor și batjocoritor«, dușmanul cel mai înverșunat al Numelui Isus. Dacă Dumnezeu ar fi lepădat pe poporul Său pământesc, atunci această judecată ar fi trebuit în primul rând să-l lovească pe el.

Dar apostolul Pavel nu era singura dovadă a harului divin. Chiar și în timpurile de mai înainte Dumnezeu a lucrat în mod asemănător. »Nu știți ce zice Scriptura, în locul unde vorbește despre Ilie? Cum se plânge el împotriva lui Israel, când zice: „Doamne, pe prorocii Tăi i-au omorât, altarele Tale le-au surpat; am rămas eu singur, și caută să-mi ia viața?“ Dar ce-i răspunde Dumnezeu? „Mi-am păstrat șapte mii de bărbați, care nu și-au plecat genunchiul înaintea lui Baal.« (versetele 2-4). Profetul descurajat a gândit atunci, că Dumnezeu a renunțat la poporul Său și el ar fi rămas singurul adorator al Domnului, și de aceea era prigonit până la moarte. Dar ce mișcător a fost răspunsul divin! Tocmai mărturia profetului *împotriva* poporului a dat naștere la mărturia lui Dumnezeu *pentru* Israel. Dumnezeu Și-a păstrat încă *șapte* mii de bărbați, un număr desăvârșit, care nu și-au plecat genunchii înaintea idoloilor. Dragostea Sa și harul Său neîngrădit au păstrat această rămășiță în număr complet.

Și așa cum a fost în zilele unei Izabela, tot așa era și acum: »Tot așa și în vremea de față este o rămășiță datorită unei alegeri, prin har« (versetul 5). Starea generală a poporului de astăzi poate să fie ca starea de atunci, împietrire și orbire, dar există o rămășiță, »aleasă«, așa cum o numește apostolul în versetul 7. Israel ca atare nu a obținut ceea ce căuta (compară capitolul 9, 31), mulțimea poporului era împietrită, dar o rămășiță, aleasă de Dumnezeu, a obținut; desigur nu pe baza faptelor lor, prin acțiuni legaliste – apostolul folosește orice ocazie, ca să accentueze diferența dintre Lege și har – ci pe baza harului liber, necondiționat. »Și dacă este prin har, atunci nu este prin fapte; altminterlea, harul n-ar mai fi har« (versetul 6).

Moise a mărturisit despre judecata asupra împietririi, care va veni peste Israel, deja la sfârșitul călătoriei prin pustie. Apostolul leagă aici un cuvânt al profetului Isaia (capitolul 29, versetul 10) cu Deuteronom 29, 4, când spune: »după cum este scris: „Dumnezeu le-a dat un duh de adormire, ochi ca să nu vadă, și urechi ca să n-audă, până în ziua de astăzi“«, și în următoarele două versete adaugă cuvintele deosebit de serioase ale lui David cu privire la Israelul necredincios. Este remarcabil, că din nou avem o mărturie divină întreită (din Lege, din Psalmi și din profeți) cu privire la starea tristă a lui Israel, cu mult mai remarcabilă, cu cât în versetele următoare apostolul este pe punctul de a descrie căile lui Dumnezeu cu poporul Său pământesc.

Înainte însă de face aceasta, el ne face cunoscut ce-a de-a doua dovadă amintită mai înainte. »Întreb dar: „S-au poticnit ei ca să cadă? Nicidecum! Ci, prin alunecarea lor, s-a făcut cu puțință mântuirea neamurilor, ca să facă pe Israel gelos“« (versetul 11). Pe tot parcursul istoriei poporului Israel au alternat perioade lungi întunecate cu reînviări scurte, pedepse grele cu

dovezi ale harului, până când în cele din urmă Dumnezeu a trimis pe Fiul Său. Dar, vai! Acela, pe Care El vroia să-L pună în Sion ca o Piatră prețioasă din capul unghiului, a devenit o piatră de *poticnire* și o stâncă de *cădere* pentru ambele case ale lui Israel. S-a împlinit Cuvântul profetic, că mulți dintre ei vor cădea. Dar această cădere a avut loc pentru ca ei să *cadă* și să nu se mai ridice? A fost aceasta intenția lui Dumnezeu cu privire la ei? Nu, pe această cale Dumnezeu a adus la lumină alte hotărâri de har? Căderea lui Israel a devenit prilejul, ca mântuirea să se îndrepte spre păgâni. Și această mântuire a națiunilor trebuia să stârnească gelozia iudeilor. (compară cu Deuteronom 32, 15-21). Gândul cu privire la pierderea locului privilegiat, pe care ei l-au ocupat cândva și acum l-a preluat națiunile, trebuia să stârnească în ei dorința geloasă de a obține din nou acest loc.

Va avea loc aceasta? Va ajunge Israel să fie „capul“ și națiunile „coada“? Da, »rămășița se va întoarce«, și »atunci *tot* Israelul va fi mântuit«. Deci dacă *căderea* lor a fost o bogăție pentru lume și *paguba* lor a fost o bogăție pentru națiunile care trăiau în lume fără Dumnezeu și fără nădejde, ce va fi atunci *plinătatea* întoarcerii lor! (versetul 12) Ce se va întâmpla când Dumnezeu Își va întoarce din nou fața spre Israel și va lăsa ca slava Sa să răsară peste Sion! Atunci »*toate* marginile pământului se vor teme de Domnul«, și »orice făptură va veni și se va închina Lui«. »Căci, dacă lepădarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor din nou, decât viața din morți?« (versetul 15).

Oricât de mare și minunat, ca urmare a lepădării lui Mesia de către Israel, se dovedește astăzi harul lui Dumnezeu în oferirea mântuirii lumii întregi, la toți oamenii, fără nici o excepție, cu mult mai bogate vor curge râurile binecuvântării când va veni timpul »așezării din nou a tuturor lucrurilor«, când Israel va locui din nou în țară sub sceptrul Prințului păcii și va solicita »întreg pământul«, »slujiți Domnului cu bucurie, veniți cu veselie înaintea Lui. Intrați cu laude pe porțile Lui, intrați cu cântări în curțile Lui!« (compară cu Psalmul 100). Da, atunci nu va fi nimic altceva, decât numai »*viața din morți*«, așa cum se exprimă apostolul privind cu admirație spre viitor.

Deoarece apostolul Pavel scria credincioșilor din Roma, care în cea mai mare parte a lor erau adunați dintre păgâni, el adaugă, oarecum spre îndreptățirea lui, că s-a preocupat așa de mult cu căile lui Dumnezeu cu Israel: »V-o spun vouă, neamurilor: „întrucât sunt apostol al neamurilor, îmi slăvesc slujba mea, și caut, ca, dacă este cu putință, să stârnesc gelozia celor din neamul meu, și să mântuiesc pe unii din ei“« (versetele 13-14). Pavel a fost trimis direct de Domnul ca apostol al națiunilor, ca să le deschidă ochii, ca să se întoarcă din întuneric la lumină, și așa mai departe (compară cu Faptele Apostolilor 26, 17-18). Nu onora el slujba sa tocmai prin aceea, că prin întoarcerea multor păgâni, care erau carnea lui – cum ar fi putut el să uite aceasta vreodată? – încerca să stârnească gelozia, pentru ca unii dintre ei să devină mântuiți?

Călăuzit de Duhul și continuând gândurile prezentate până aici, apostolul se folosește în partea doua a capitolului nostru de tabloul unui smochin, care are »ramuri«, și anume ramuri, care pe baza legăturii lor naturale cu „rădăcinile“ aveau parte de grăsimea pomului întreg, dar din cauza necredinței lor au fost tăiate, ca să facă loc altor ramuri, care prin natura lor nu aveau nici o legătură cu smochinul, dar care prin har au fost altoite. Să spunem de la început, că aici nu avem a face cu *hotărârile veșnice* ale lui Dumnezeu cu privire la Adunare, trupul lui Hristos, ci cu *guvernarea* Sa în legătură cu mărturia Sa pe pământ. Măslinul, un simbol al grăsimii, este pomul făgăduințelor lui Dumnezeu care au fost dăruite odinioară lui Avraam, »întâiul« din mulțime, sau „rădăcina“ acestui pom. În trupul lui Hristos nu pot exista mădulare, care să fie îndepărtate, ca să facă loc altora. În El nu este nici o deosebire între iudei și păgâni – toți sunt *una* în Hristos.

Și așa cum aici nu este vorba de trupul lui Hristos, tot așa de puțin nu este vorba de căile harului mântuitor, de posedarea vieții sau de întrebarea cu privire la veridicitatea mărturisirii personale. Prin faptul că s-a încercat să se introducă astfel de întrebări, și altele asemănătoare, în

acest capitol, toată învățătura apostolului a fost încurcată, care de fapt vrea să prezinte numai poziția iudeilor și a păgânilor cu privire la linia făgăduinței și mărturiei lui Dumnezeu în această lume.

Dar aceasta necesită o explicație mai detaliată.

În zilele de după potopul mare, când oamenii au fost împrăștiați pe toată fața pământului, din cauza mândriei lor, și s-au dedat slujirii rușinoase a idolilor, uitând tot mai mult pe Dumnezeu, Dumnezeu a chemat pe Avraam de dincolo de Eufrat, unde și el împreună cu părinții lui slujea idolilor, și l-a adus în țara pe care El vroia s-o dea lui și seminței lui. Ajuns în Canaan, Avraam a devenit tatăl unei familii, căreia după trup îi aparținea făgăduința lui Dumnezeu, care mai târziu, prin harul descoperit în mod deosebit în Hristos, urma să fie dăruită *întregii* semințe. Dacă Adam era tatăl neamului de oameni păcătoși, Avraam a devenit tatăl seminței lui Dumnezeu în lume, adică, în primul rând al lui Israel și apoi, în sens larg, al tuturor celor binecuvântați în el și împreună cu el. În Avraam a lăsat Dumnezeu pentru prima dată să se cunoască adevărurile prețioase cu privire la alegere, făgăduință, chemare și punere deoparte, în primul rând în el personal, dar după aceea în el ca cel dintâi al unei „mulțimi“ de mai târziu, ca rădăcină a pomului făgăduințelor. Avraam a fost, așa cum s-a spus, ambele: întâiul și rădăcina. *Trunchiul* pomului, sau »ramurile firești«, așa cum le numește apostolul, era Israel. S-ar putea ca din aceste ramuri unele să fi fost rupte și altele să fi fost altoite în locul lor, dar pomul ca atare, cetățile originale al făgăduințelor date lui Avraam, nu suferă nici o modificare; el *rămâne*, și împreună cu el rămâne grăsimea lui. Dacă din cauza aceasta apostolul Pavel vorbește și aici de o »taină« (versetul 25), atunci ea nu este »taina lui Hristos, care n-a fost făcută cunoscut fiilor oamenilor în celelalte veacuri«. (Compară cu Efeseni 3 și alte locuri asemănătoare). Această taină, descoperită apostolilor și profeților Noului Testament și încredințată spre administrare în mod deosebit apostolului Pavel, trebuie diferențiată în mod foarte clar de tabloul Măslinului, prezentat aici, căci altfel rătăcirea este inevitabilă.

Să privim mai îndeaproape detaliile tabloului.

»Iar dacă cele dintâi roade sunt sfinte, și plămădeala este sfântă; și dacă rădăcina este sfântă, și ramurile sunt sfinte« (versetul 16). Avraam a fost chemat de Dumnezeu, așa cum am auzit deja, și pus deoparte, ca să umble pe pământ ca martor al Său și ca purtător al făgăduințelor Sale. Avraam a făcut aceasta. Cel dintâi, rădăcinile, au fost sfinte; de aceea ne-am fi putut aștepta, ca și »plămădeala« (mulțimea), din care se puneau deoparte¹ cele dintâi roade, »ramurile«, care răsăreau din rădăcină, să fi fost sfinte. *Urmarea* ar fi trebuit să fie corespunzătoare *începutului*. Dar, vai, ce s-a petrecut! Necredința și răutatea înverșunată a caracterizat pe Israel, și în lepădarea lui Mesia a atins punctul culminant, și Dumnezeu a răsplătit sever aceasta, tăind unele ramuri. Cu alte cuvinte, Israelul binecuvântat în Avraam, dar necredincios, a fost pus deoparte, și »un măslin sălbatic«, națiunile sau păgânii, a fost altoit în locul lor în »măslinul bun« și a devenit părtaș rădăcinii și grăsimii măslinului bun (versetul 17). Ei, cei care până atunci au crescut „sălbatic“, departe de orice legătură cu pomul făgăduinței, savurează acum binecuvântările acestui pom. Binecuvântarea lui Avraam a venit la națiuni prin Hristos Isus. (Galateni 3, 14). Aveau aceste națiuni motiv »să se fălească față de ramuri«? Nicidecum! Iudeii, urmașii lui Avraam după trup, se aflau în pomul făgăduinței pe baza nașterii lor și *prin necredință* au pierdut acest loc. Când li s-a oferit împlinirea făgăduinței în Hristos, ei au respins-o și au disprețuit bunătatea lui Dumnezeu, sprijinindu-se pe presupusa lor neprihănire. Drept urmare Dumnezeu a așezat păgânii în locul lor. Să se considere aceștia mai buni decât ramurile tăiate și să se laude împotriva lor?

¹ Se știe, că israeliții trebuiau să aducă Domnului un dar din cele dintâi roade ale câmpului, ale viilor, grădinilor, etc., ca jertfă ridicată pentru preot, fie în stare naturală, sau pregătită, ca must, untdelemn, aluat, pâine, etc. (compară cu Numeri 18 și alte locuri).

Nu, în primul rând ei trebuie să se gândească, că rădăcinile îi poartă, și nu ei poartă rădăcinile (versetul 18), cu alte cuvinte, numai harul necondiționat al lui Dumnezeu i-a așezat în acest loc. Ei puteau într-adevăr să reproșeze, că ramurile naturale au fost tăiate, pentru ca ei să fie altoiți; dar era în aceasta un merit pentru ei? Această altoire nu a avut loc pe baza unor fapte ale lor, ci exclusiv pe baza credinței în Hristos, Cel lepădat de Israel. Numai bunătății nemărginite a lui Dumnezeu datorează ei acest loc nou, *ei stăteau prin credință*. Nu era nicidecum vorba de un prilej de laudă. De aceea apostolul încheie această secțiune cu cuvintele: »Nu te îngâmfa dar, ci teme-te! Căci dacă n-a cruțat Dumnezeu ramurile firești, nu te va cruța nici pe tine« (versetele 20b-21). Nu vorbe de laudă nebune, ci roade, roade sfinte se cuveneau pentru ei, ca să nu li se întâmple, cum s-a întâmplat lui Israel. Căci va cruța Dumnezeu ramurile care au fost ulterior altoite, după ce El n-a cruțat ramurile firești?

»Uită-te dar la bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprime față de cei ce au căzut, și bunătate față de tine, dacă nu încetezi să rămâi la bunătatea aceasta; altmintrelea, vei fi tăiat și tu. Și chiar ei, dacă nu stăruiesc în necredință, vor fi altoiți; căci Dumnezeu poate să-i altoiască iarăși« (versetele 22-23). Cât de pătrunzător vorbeau aceste cuvinte inimii credincioșilor dintre națiuni! Bunătatea și asprimea lui Dumnezeu stătea înaintea lor. De bunătate au avut parte, asprimea era partea lui Israel. Acum era valabil pentru ei, să rămână în bunătate, ca să nu aibă parte de soarta lui Israel.

S-a luat în seamă atenționarea severă? Au rămas ramurile altoite în bunătatea lui Dumnezeu? Paginile istoriei bisericii răspund la această întrebare cu cuvinte zguduitoare. Care va fi acum sfârșitul? Și *ele* vor fi tăiate, tot așa cum s-a petrecut cu iudeii.

Dar cu toate că măslinul își schimbă înfățișarea exterioară pe parcursul timpului, el însuși rămâne ce este, și »chiar ei – ramurile naturale -, dacă nu stăruiesc în necredință, vor fi altoiți; căci Dumnezeu poate să-i altoiască iarăși« (versetul 23). Hotărârile lui Dumnezeu nu sunt influențate de necredințioșia omului, și nici anulate. Lui Dumnezeu nu-I pare rău de darurile harului și de chemarea făcută (versetul 29). Israel va fi readus la vechiul lui loc pe o bază cu totul nouă – accentuez încă o dată, la locul lui vechi, și nu va fi introdus în Biserica creștină, căci iudeii n-au fost niciodată acolo. Constituirea Adunării (Bisericii) însemna în același timp ruperea relațiilor lui Israel cu Dumnezeu. »Fiindcă, dacă tu, care ai fost tăiat dintr-un măslin, care din fire era sălbatic, ai fost altoit, împotriva firii tale, într-un măslin bun, cu cât mai mult vor fi altoiți ei, care sunt ramuri firești, în măslinul lor!« (versetul 24). Judecata asupra ramurilor păgâne, ca să mă exprim pe scurt, va crea posibilitatea altoirii din nou a iudeilor în măslin; căci ei nu vor rămâne în necredință, și pomul este și rămâne »măslinul lor«, așa cum se vede din cele explicate anterior. Așa cum sistemul iudaic a ajuns odinioară să fie judecat, tot așa și sistemul păgân, creștinătatea, pe căi de judecată va ajunge să aibă un sfârșit, ca să creeze posibilitatea poporului Israel să se reîntoarcă la locul pierdut al făgăduinței și al binecuvântării.

»Fraților, pentru ca să nu vă socotiți singuri înțelepți, nu vreau să nu știți taina aceasta; o parte din Israel a căzut într-o împietrire, care va ține până va intra numărul deplin al neamurilor. Și atunci tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris: „Izbăvitorul va veni din Sion, și va îndepărta toate nelegiuirile de la Iacov. Acesta va fi legământul, pe care-l voi face cu ei, când le voi șterge păcatele.“« (versetele 25-27).

Prin aceasta am ajuns la a treia și cea mai convingătoare dovadă a faptului că Dumnezeu nu a lepădat pe poporul Său păcătos, ci în îndurarea Lui îi va aduce înapoi la Sine la sfârșitul zilelor și îi va dăruii caintă profundă și adevărată părere de rău față de Mesia, pe care ei l-au lepădat odinioară. Și ceea ce se spune aici aparține multelor »taine« descoperite în Noul Testament. O parte din Israel a căzut în împietrire, ca judecată din partea lui Dumnezeu asupra păcatelor și necredincioșiei lui, dar această împietrire nu va dura pentru totdeauna. Când se va împlini »numărul deplin al neamurilor«, adică când toți cei dintre popoarele pământului, care trebuie să

vină în legătură adevărată și vie cu Hristos, au intrat, cu alte cuvinte, când ultimul mădular al Adunării, sau Bisericii, - care va fi răpită în cer înainte să vină ceasul încercării peste tot pământul -, va fi adăugat ei, atunci tot Israelul, adică Israelul ca popor – acesta va consta desigur numai dintr-o rămășiță, va fi mântuit. Atâta timp cât durează istoria Bisericii pe pământ, atâta timp cât trupul lui Hristos, în care nu este nici grec, nici iudeu, este strâns, este de la sine înțeles că așa ceva nu poate să aibă loc. Da, chiar *după* răpirea credincioșilor adevărați, îndelunga răbdare a lui Dumnezeu va aștepta un timp, până când creștinătatea cu numele a dovedit pe deplin, că nu a rămas în bunătatea lui Dumnezeu și că nimic altceva nu merită, decât numai judecata fără milă, adică îndepărtarea definitivă a întregului sistem stricat de pe locul binecuvântării și al mărturiei, pe care l-a ocupat așa de multe secole.

Vedem din nu clar, că în capitolul nostru nu este vorba de căile harului lui Dumnezeu cu poporul Său *ceresc*, ci de căile Lui de domnie *pe pământ* cu aceia, care sunt conduși succesiv pe locul făgăduinței și al binecuvântării – mai întâi Israel, apoi națiunile și în cele din urmă din nou Israel. Toți cei care ocupă acest loc – fără să se țină seama de problema mântuirii personale, sau de posedarea vieții din Dumnezeu -, sunt răspunzători de ceea ce mărturisesc că posedă. Dacă rămân în bunătatea lui Dumnezeu, este bine; dacă nu rămân, ei vor fi tăiați.

Și mulțimea poporului iudaic va pieri în judecata din urmă, dar va exista „o rămășiță aleasă prin har“, și pentru ea va veni Izbăvitorul din Sion, nu din cer, ca să-i așeze în cer (așa cum sunt credincioșii din timpul de acum), ci va veni din Sion, ca să îndepărteze nelegiuirile de la Iacov și să introducă poporul iubit din cauza părinților lor în binecuvântările Împărăției. Căci legământul lui Dumnezeu, ca să îndepărteze păcatele lui Israel, se bazează pe un fundament sigur, pe harul necondiționat, care se va revela în »Izbăvitorul din Sion«. Pe El, Cel care părinții L-au răstignit pe cruce, Îl va vedea rămășița venind, și anume cu cicatricile în mâinile Sale, care le va vesti pace și iertare. Și în felul acesta tot Israelul va fi mântuit și va savura darurile harului lui Dumnezeu; căci Israel ca popor este pentru totdeauna proprietate a lui Dumnezeu pe baza chemării sale și a făgăduințelor date părinților.

»În ce privește Evanghelia« iudei s-au dovedit desigur dușmani. Cu dușmănie au respins vestea bună și prin aceasta au oferit păgânilor o ușă a îndurării. »În ce privește alegerea, sunt iubiți, din pricina părinților lor« (versetul 28). Ca sămânță a lui Avraam au rămas subiectul dragostei neschimbătoare a lui Dumnezeu, nu pe baza legământului de pe Sinai – pe acest fundament totul a fost pierdut pentru ei -, ci în legătură cu părinții lor, Avraam, Isaac și Iacov. Pe aceștia i-a chemat odinioară Dumnezeu prin har, lor le-a dat făgăduințe *necondiționate*. Această chemare și darurile harului legate de ea sunt fără părere de rău (versetul 29). La sfârșitul zilelor El își va aduce aminte de ei, și în dragostea făcută cunoscut în alegerea părinților Se va dovedi credincios față de fiii lor. Prin faptul că le va lua inima de piatră din pieptul lor și le va da o inimă de carne, El îi va pregăti pentru primirea harului Său neîngrădit.

În toate acestea se dovedește, pe lângă credințioșia neschimbată a lui Dumnezeu, și înțelepciunea Sa de nepătruns, și pe aceasta o prezintă detaliat apostolul în versetele următoare. Israel *poseda* făgăduințe, chiar dacă ele îi erau dăruite *prin har*; dacă poporul ar fi admis iarăși la binecuvântări pe baza acestor făgăduințe, s-ar fi putut vorbi despre o pretenție justificată din partea lui. Dar ce s-a petrecut între timp? Iudei au lepădat pe Acela în care făgăduințele puteau să fie pentru ei Da și Amin, și în felul acesta au ajuns pe un fundament, unde numai harul le putea ajuta, deci exact acolo unde stăteau și națiunile. »După cum *voi* odinioară n-ați ascultat de Dumnezeu, și după cum prin neascultarea lor ați căpătat îndurare acum, tot așa, ei acum n-au ascultat, pentru ca, prin îndurarea arătată vouă, să capete și ei îndurare. Fiindcă Dumnezeu a închis pe toți oamenii în neascultare, ca să aibă îndurare de toți« (versetele 30-32).

Păgânii au trăit odinioară în întuneric, departe de Dumnezeu. Ei nu au crezut pe Dumnezeu, dar acum, prin necredința (neascultarea) iudeilor au căpătat îndurare. Un har, asupra căruia nu

aveau nici un fel de drepturi, a devenit partea lor. Asemănător era și cu iudeii: necredincioși ca și păgânii, ei înșiși au lepădat harul și au respins cu dezgust și gândul, că harul s-a îndreptat acum spre națiuni. Urmare acestui fapt au pierdut orice drepturi la împlinirea făgăduințelor, și, asemenea păgânilor, numai harul necondiționat putea să-i salveze. Pentru ambii a mai rămas numai *îndurarea liberă* a lui Dumnezeu. Orice laudă, orice încredere în faptele proprii erau excluse. Toți (iudei și păgâni) stăteau pe același fundament, toți au fost închiși de Dumnezeu în neascultare, și Dumnezeu a făcut aceasta, pentru ca El să dovedească *tuturor* (iudeilor și păgânilor) harul Său.

Este adevărat, este mai mult decât înțelegător, când apostolul la sfârșitul tratării căilor minunate ale lui Dumnezeu în har și judecată, având în vedere credincioșia, înțelepciunea și sfințenia neschimbabilă a lui Dumnezeu, care se arată în ele, dă expresie sentimentelor inimii sale în gloriificarea emoționantă, cu care el încheie capitolul. »O, adâncul bogăției, înțelepciunii și științei lui Dumnezeu! Cât de nepătrunse sunt judecățile Lui, și cât de neînțelese sunt căile Lui! Și în adevăr, „cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine a fost sfetnicul Lui? Cine I-a dat ceva întâi, ca să aibă de primit înapoi?» Da, unde este un Dumnezeu ca Dumnezeul nostru? Cât de neînțelese sunt căile Lui! Cine a stat alături de El, ca să-L sfătuiască, atunci când a chibzuit acestea în inima Lui și a luat hotărâri? Căi, pe care El putea să dovedească credincioșia făgăduințelor Sale față de aceia care își pierduseră orice drept la ele și care acum erau binecuvântați pe același fundament al bogățiilor harului Său împreună cu aceia care nu aveau astfel de drepturi. Da, cine ar fi cunoscut gândul Domnului? Și cu toate acestea, ființe slabe, muritoare, așa cum suntem noi, au fost conduse să *cunoască* aceste gânduri și căile de neînțelese ale Aceluia *din care și prin care și pentru care* sunt toate lucrurile. O, adâncul bogăției, înțelepciunii și științei lui Dumnezeu!

A Lui să fie slava în veci! Amin.